

zabývá příbramskými událostmi roku 1989 a velmi stručně nastiňuje také následný vývoj. Kniha o Příbrami je typickým produktem výše uvedené ediční řady, ačkoli v jejím případě platí, že méně bývá někdy více. Některé údaje jsou totiž až zbytečně podrobné, marginální a přitom popisné, takže místy monografie sklouzává k faktograficky přetížené regionální vlastivědě. Škoda také, že autoři rezignovali na poznámkový aparát, který se v posledních svazcích edice stal již běžným. Přes nutnost pospojovat texty třinácti autorů je však výsledná publikace čtivá a redakčně výtečně zvládnutá – gramatické chyby jsou jen občasné (např. Příbramští s malým začátečním písmenem, mj. na s. 59 či 64), podobně chyby ortografické, i překlepů je minimum. U plánu města v úvodu bohužel vypadly číslice lokalizující příbramské pamětihodnosti, některé v textu zmíněné postavy hledáme marně v rejstříku (mj. s. 132 – Passevi). Z dalších nepřesností upozorňuji, že Matyáš Gallas se nejmenoval Jan (s. 129); že v roce 1639 nešlo o plukovníka Jindřicha Šlika, ale asi o Fridricha Šlika, protože Jindřich byl již vytiženým prezidentem dvorské válečné rady; že Torstenson je psán chybně jako Torstenson (s. 131) a že žádný Mortálovský pluk (s. 132) za třicetileté války rozhodně neexistoval – patrně se jedná o pluk Mortaigneuův. Stejně tak mír u Lipska (míněn mír hubertusburský) nebyl sjednán roku 1753 (s. 187), ale roku 1763. Jde však spíše o drobnosti, které nijak nechtějí snižovat poctivě a na základě detailního studia pramenů a literatury sepsanou práci. Příbram díky ní získala jedinečné kompendium své bohaté historie, které jistě poslouží celým generacím dalších badatelů a zájemců.

Jan Kilián

Vladimír TREGL – Petr WEISS, *Zapomenuté zámky. Katalog k výstavě na státním zámku Zákupy, Národní památkový ústav, územní památková správa na Sychrově, Sychrov 2014, 80 s.*

Nevelká brožura vznikla v souvislosti s výstavou instalovanou v roce 2014 v dosud nepřístupných prostorách státního zámku v Zákupích. Vypadá velmi dobře po grafické stránce, jak je ostatně u publikací nakladatelství VEGA-L zvykem.

Úvodní kapitola informuje čtenáře o zestátnění hradů a zámků po druhé světové válce, výběru objektů určených ke zpřístupnění, manipulaci s mobiliářem a správě zpřístupněných hradů a zámků. Vychází z vhodně zvolené literatury i pramenů a uvádí i příslušné bibliografické citace. Tím však bohužel výčet kladů publikace končí.

Následují kapitoly o zámcích zastoupených na výstavě, totiž těch, které nebyly vybrány ke zpřístupnění veřejnosti: Kopidlno a Jičíněves (prezentovány dohromady), Nový zámek v Zahrádkách, Sloup v Čechách, Doksy, Mimoň, Hrubá Skála a Český Dub. Každá kapitola sestává ze tří částí. Nejprve obsahuje text o historii příslušného objektu, k němuž je na konci publikace resumé v angličtině. V katalogích, a to i těch velmi stručných, bývá zvykem zpracovat text obsahově odborně, byť většinou stylem přístupným širší veřejnosti, ale vždy tak, aby byl jak pro laiky, tak i pro odborníky přínosem. Obvykle přináší i zcela nová, dosud nepublikovaná fakta, nebo staví známá fakta do nového kontextu. Protože zmíněné texty o jednotlivých zámcích zaujímají většinou 2–3 stránky, je zjevné, že musí být jen stručným přehledem. Bohužel nedosti na tom. Kapitoly působí značně nevyváženě. Některým majitelům zámků se věnuje neúměrně velká pozornost v poměru k jiným, třeba i stejně důležitým. Mnohem podstatnější jsou však věcné chyby v textu. Podívejme se pro příklad detailněji na text o zámku ve Sloupu.

Již v roce 2011 vyšel ve Vlastivědném sborníku Bezděz článek Jana Bažanta Ohlasy slavných antických soch ve Sloupu u České Lípy (Bezděz 20/2011, s. 87-110),

kde autor velmi fundovaně a přesvědčivě doložil, že některé barokní sochy na sloupském zámku představují jiné postavy, než za které jsou obvykle v literatuře považovány. Na atice vedle Atlanta není Ceres a Diana, nýbrž Meleagros a Atalanta. V jedné z nik průjezdu je s Merkurum nikoli Androniké, nýbrž Hersé. Autoři katalogu však setrvávají u původního určení. Jan Bažant označuje sochy důsledně za dílo Matyáše Brauna, který ostatně zemřel v roce 1738, zatímco sochy se objevily na zámku kolem roku 1736, jak se uvádí i v jiné, běžné literatuře. Není tedy důvodu, aby katalog uváděl jako autora Braunova synovce Antonína, který vedl dílnu po Matyášově smrti.

Další již jenom stručně. Josef Jan Maxmilián Kinský skutečně zemřel 17. dubna 1780 v Praze, ale jeho tělo nebylo, jak uvádí katalog, „druhého dne“ přeneseno do Sloupu. Bylo naopak pohřbeno v Praze v kostele sv. Salvátora a do Sloupu přeneseno přesně o čtyři roky později. Sňatek Marie Kinské s Emanuelem Preysingem se konal ve Sloupu nikoliv roce 1906, nýbrž v roce 1902. Stejně tak Mariina sestra Juliana rozhodně nezemřela v roce 1935, ale nejdříve v roce 1945.

Seznam použité literatury se v publikaci nenachází. Pouze u jednotlivých kapitol jsou uvedeny odkazy. V kapitole Kopidlo a Jičíněves jsou odkazy celkem na tři publikace, u všech ostatních kapitol najdeme pouze po jedné. Přitom z publikace u Nového zámku může pocházet pouze jedna či dvě informace uvedené v textu. Autoři tedy pro tuto kapitolu čerpali ještě z jiné, neuvedené literatury a ostatní kapitoly jsou víceméně stručným výtahem vždy z jedné knihy či článku, anebo i zde není skutečně použita literatura uvedena. Věcné poznámky pod čarou působí většinou směšně, neboť násilně. Obsahují skutečnosti, které jsou většinou lidí, kteří připadají v úvahu jako čtenáři této publikace, známé, nebo by bylo jednodušší je uvést přímo v textu.

Celkově je tedy přínos těchto kapitol nikoliv nulový, nýbrž minusový, protože nejenže nepřinášejí nic nového, ale dokonce opakují tradované chyby či omyly. Mnohdy bychom se více dověděli z textu napsaného leckterým neumětelem na internetu. Za naprosto zásadní problém je třeba považovat čerpání pouze z jednoho zdroje a neuvedení skutečně použité literatury.

Po textu následují fotografie. Kromě Mimoně a Českého Dubu začíná tato část všude pohledem do příslušné části výstavy. Pak jsou zařazeny jednotlivé exponáty, nikoli však všechny. Téměř výhradně se jedná o portréty majitelů, případně o historická vyobrazení příslušného zámku. Popis se však omezuje pouze na jméno zobrazené osoby či stavby. Na konci obvykle najdeme historické fotografie interiéru, někdy i exteriéru, příslušného zámku. Ty jsou popsány slovy: „Historická fotografie interiéru/zámku...“ bez čehokoliv dalšího.

Pokud by si snad někdo myslel, že příslušné informace dohledá v další části, kde jsou otištěny popisy jednotlivých vystavených exponátů, ve většině případů bude zklamán. Pomineme-li Doksy, kde jakýkoliv popis zcela chybí, jsou zde patrně uvedeny všechny exponáty, které se na výstavě nacházely, tedy více, než jich je v obrazové části. Často je obtížné spojit popis s obrázkem, protože ani jedno, ani druhé není nijak očíslováno a není podle čeho se zorientovat. Vodítkem jsou tedy pouze jména portrétovaných osobností. Uvádí se zde inventární číslo předmětu, jeho umístění a popis, což je jistě dobře využitelné při bádání, celý text však silně působí dojmem, že byl pouze opsán z evidenčních karet. Opět zde nenajdeme jakýkoliv pokus o naznačení souvislostí s jinými exponáty, historií apod. Historické fotografie zde nejsou uvedeny vůbec, takže ani není jasné, odkud a ze kdy vlastně pocházejí. Obrázky předmětů často dlouho odpočívajících v depozitáři ocení jak odborníci, tak zájemci o památky, zejména z příslušného regionu. Avšak bez propojení s popisy, a zejména bez jakéhokoliv vysvětlení či hledání vztahů musí být zklamáni.

U historické publikace, která se navíc týká severních Čech, dosti překvapuje, že resumé nemá (i) v němčině. Publikaci zcela chybí obsah.

Je skutečně s podivem, že, jak se honosí na začátku, byla publikace financována z programu „aplikovaného výzkumu“ s velmi dlouhým názvem a zkratkou NAKI. Z „výzkumu“ zde totiž nenacházíme téměř nic. Autoři nemuseli nijak „zkoumat“, co je ze kterého zámku. Dnešní evidenční systém v podobě počítačové databáze umožní zjistit během chvíle, které předměty, odkud a kde se nacházejí. Tentýž uchovává také údaje, jež autoři použili k popisům exponátů. Pokud jde o texty k jednotlivým zámkům, nepodnikli autoři ani „výzkum“ základní literatury, která se daných objektů a šlechtických rodů týká, anebo výsledky tohoto „výzkumu“ zcela zatajili. Pomineme-li úvodní kapitolu, splnilo by funkci této brožury větší leporelo.

Naskýtá se tedy otázka, kdo a jak kontroluje kvalitu výstupů jmenovaného výzkumného programu. Je opravdu s podivem, jak může Národní památkový ústav, který se rád honosí označením „nejvýznamnější výzkumná instituce v oblasti památek“, dopustit vydání knížky, jakou by z většiny dokázal sestavit leckterý školák, z vědeckého programu.

Martin Aschenbrenner